

Conceptwetsvoorstel Tegengaan huwelijkse gevangenschap

Dit document bevat de alternatieve tekst van het origineel. Dit document is bedoeld voor mensen met een visuele beperking, zoals slechtzienden en blinden.

De minister voor Rechtsbescherming
Drs S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Datum: 6 december 2018
doorkiesnummer: 088-361 33 17
e-mail: wetgeving.rvdr@rechtspraak.nl

Inhoud van de brief

Geachte heer Dekker,

Bij brief van 12 oktober 2018, kenmerk 2386095, verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake het conceptwetsvoorstel Tegengaan huwelijkse gevangenschap (het 'Wetsvoorstel').

HET WETSVOORSTEL

Het Wetsvoorstel biedt een wettelijke grondslag voor het houden van zittingen op locatie, het doen van mondelinge uitspraak in spoedeisende gevallen en het in voorkomende gevallen afdoen van zaken zonder zitting. Ook biedt het Wetsvoorstel een regeling voor het tegengaan van huwelijkse gevangenschap.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.

HOOFDLIJNEN VAN HET ADVIES

De Raad is positief over het codificeren van de mogelijkheid om met betrekking tot minderjarigen in de gesloten jeugdhulp op locatie zittingen te doen. Eveneens onderschrijft de Raad het opnemen in de wet van de inmiddels in de rechtspraak uitgekristalliseerde lijn van werken met betrekking tot het doen van mondelinge uitspraak, alsmede het in voorkomende gevallen kunnen afdoen van een zaak zonder zitting. Ook het opnemen van een wettelijke mogelijkheid om een voormalig huwelijkspartner te kunnen dwingen een eind te maken aan een tussen de voormalige echtelieden bestaand religieus huwelijk wordt door de Raad ondersteund.

Het Wetsvoorstel heeft evenwel nog een klein aantal vragen en opmerkingen opgeroepen, die hieronder zullen worden besproken.

ADVIES

Artikel I van het Wetsvoorstel

Het doen van uitspraak ter zitting of zonder zitting

De wijziging van artikel 30p Rv betreft een codificatie van HR 20 april 2018, ECLI:NL:HR:2018:650. Voorafgaand aan die uitspraak is er veel te doen geweest over artikel 30p Rv, dat per 1 september 2017 in werking is getreden. De uitspraak van de Hoge Raad heeft duidelijkheid gebracht op een manier die werkbaar is voor de rechtspraak. De Raad kan zich vinden in de wijze waarop deze uitspraak is vastgelegd in de conceptwettekst.

Voor wat betreft de regeling in het voorgestelde artikel 801b Rv, met betrekking tot het buiten zitting afdoen van zaken, meent de Raad dat de zinsnede "bedoeld in artikel 1.1 van de Jeugdwet" voor meerdere uitleg vatbaar is nu niet duidelijk is waarop deze bijzin terugslaat (op de gecertificeerde instelling, op de verlening van de ondertoezichtstelling of op de verlenging van de machtiging uithuisplaatsing). Om verwarring te voorkomen geeft de Raad u in overweging om deze zinsnede te laten vallen.

Het doen van zitting op locatie

Een aantal gerechten doet al jaren zitting op locatie en de indruk is, binnen zowel de rechtspraak als bij de partners in de keten en overige belanghebbenden, dat deze aanpak absoluut meerwaarde heeft. De betreffende jongeren wordt de stress van een bewaakte gang naar en verblijf bij de rechtbank bespaard en zij voelen zich door de setting doorgaans vrijer om zich te uiten. Ook krijgt de kinderrechter meer informatie vanuit de gesloten jeugdhulp instelling, omdat er op locatie veelal een bij de jongere betrokken medewerker van de instelling aanwezig is. Daardoor krijgen de kinderrechters een beter beeld. Dit Wetsvoorstel doet daarmee recht aan de bestaande praktijk. Voor rechtbanken die aarzelingen hebben over de juridische grondslag van het houden van zittingen op locatie binnen de gesloten jeugdhulp, scheidt dit Wetsvoorstel duidelijkheid.

De Raad vraagt aandacht voor de situatie waarin een jongere is geplaatst in een gesloten accommodatie buiten de arrondissementale grens van de bevoegde rechtbank. Om tegemoet te komen aan het doel van artikel 802a Rv zou de arrondissementale grens geen belemmering moeten zijn voor de rechter die bevoegd is de zaak te behandelen. De Raad adviseert u dit in het Wetsvoorstel te verduidelijken.

Een vraag is waarom in het voorgestelde artikel 802a Rv is gekozen voor de term "bevelen" en niet voor de term "bepalen". Een bevel lijkt een expliciete/separate rechterlijke beslissing te impliceren, die impliciet kan blijven.

Artikel 801a Rv

Het buiten toepassing verklaren van artikel 30j Rv, eerste lid, laatste zin. De Raad onderkent het probleem dat in de toekomst toepassing van de vaste verweertermijn van artikel 30j Rv tot problemen kan leiden in jeugdbeschermingszaken met een spoedeisend belang. De vraag is of dit probleem ook speelt in andere door afdeling III.6.1 Rv bestreken zaken. Wellicht moet het werkingsgebied van het voorgestelde art. 801a Rv worden beperkt tot "zaken betreffende de ondertoezichtstelling van minderjarigen of de beëindiging van het ouderlijk gezag" (vgl. art. 810a lid 2 Rv).

Het tegengaan van huwelijkse gevangenschap

In de praktijk komt huwelijkse gevangenschap, door de internationalisering van de samenleving, in toenemende mate voor. De Raad ondersteunt het vastleggen van de mogelijkheid om als nevenvoorziening een bevel tot medewerking aan het te niet doen gaan van een naast het huwelijk tot stand gekomen religieuze verbintenis te kunnen vragen. In dit onderdeel van het Wetsvoorstel wordt de link naar de materieelrechtelijke basis gemist. Alle andere nevenvoorzieningen hebben steeds een basis in het materiële recht, bijvoorbeeld 1:157 BW, 1:165 BW of 7:266 lid 5 BW. De Raad geeft u in overweging de passage "mits de medewerking van de echtgenoot in redelijkheid kan worden verwacht" te vervangen door "indien het achterwege blijven van die medewerking jegens de verzoekende echtgenoot volgens artikel; 162 van boek 6 onrechtmatig is". Op die manier wordt aangesloten bij de bestaande jurisprudentie op dit punt. Deze formulering is deels ontleend aan art. 5:37 BW.

Artikel 823 lid 1 Rv

Nu dit wetsvoorstel ook andere wijzigingen bevat van titel III.6 Rv, doet de Raad u de suggestie om in artikel 823 lid 1 Rv de onjuiste verwijzing naar artikel 254 van Boek I van het Burgerlijk Wetboek te vervangen door artikel 255 van dat Boek.

Artikel II van het Wetsvoorstel

De voorgestelde wijzigingen van het Burgerlijk Wetboek roepen geen aanvullende vragen of opmerkingen op, met uitzondering van de voorgestelde wijziging van artikel 204.

De vraag is gerezen waarom een onder curatele gestelde moeder wel de met dit artikel beoogde bescherming van de kantonrechter behoeft, maar de minderjarige moeder op dit punt kennelijk geen bescherming van de kinderrechter/rechtbank behoeft. Daarnaast is een vraag of een dergelijke beslissing niet eerder bij de rechtbank dan bij de kantonrechter moet worden belegd. Hoewel de kantonrechter de rechter is die betrokken is bij de curatele, is de rechtbank meer gespecialiseerd in afstammingskwesaties. Een punt van aandacht is ook of in een dergelijke zaak niet een bijzondere curator benoemd dient te worden om het standpunt van de minderjarige naar voren te brengen. In dat kader zou de verhouding met artikel 1:212 BW verduidelijkt kunnen worden.

WERKLAST

De Raad verwacht geen substantiële gevolgen voor de werklast.

CONCLUSIE

De Raad voor de rechtspraak kan zich (op hoofdlijnen) verenigen met het Wetsvoorstel en spreekt daarvoor zijn waardering uit.

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve

wetstekst in het Staatsblad. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

mr. F.C. Bakker
Voorzitter Raad voor de rechtspraak